

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē niḡamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē yuddhakāṇḍē
॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ caturviṃśaḥ sargaḥ ॥

śrīrāmēṇa lakṣmaṇaṃ prati laṅkāśōbhāṃ varṇayitvā sēnāṃ
vyūhya sthāpayitumādēśaḥ, śrīrāmājñayā muktēna śukēna
rāvaṇamupagamyā tadagrē śrīrāmasainyaśaktēḥ prābalyasya
varṇanaṃ rāvaṇēna svabalasya vikatthanaṃ ca

sā vīrasamitī rājñā
virarāja vyavasthitā |
śaśinā śubhanakṣatrā
paurṇamāsīva śāradī ॥ 6.24.1 ॥

pracacāla ca vēgēna
trastā caiva vasundharā |
pīḍyamānā balaughēna
tēna sāgaravarcasā ॥ 6.24.2 ॥

tataḥ śuśruvurākruṣṭaṃ
laṅkāyāṃ kānanaukaśaḥ |
bhērīmṛdaṅgasaṅghuṣṭaṃ
tumulaṃ lōmaharṣaṇam ॥ 6.24.3 ॥

babhūvustēna ghōṣēṇa
saṁhr̥ṣṭā hariyūthapāḥ |
amṛṣyamāṇāstad ghōṣaṁ
vinēdurghōṣavattaram || 6.24.4 ||

rākṣasāstat plavaṅgānām
śuśruvustē'pi garjitam |
nardatāmiva dr̥ptānām
mēghānāmambarē svanam || 6.24.5 ||

dr̥ṣṭvā dāśarathirlaṅkāṁ
citradhvajapatākinīm |
jagāma manasā sītām
dūyamānēna cētasā || 6.24.6 ||

atra sā mṛgaśāvākṣī
rāvaṇēnōparudhyatē |
abhibhūtā grahēṇēva
lōhitāṅgēna rōhiṇī || 6.24.7 ||

dīrghamuṣṇaṁ ca niḥśvasya
samudvīkṣya ca lakṣmaṇam |
uvāca vacanaṁ vīra -
statkālahitamātmanaḥ || 6.24.8 ||

ālikhantīmivākāśa -
mutthitām paśya lakṣmaṇa |
manasēva kṛtām laṅkāṁ
nagāgrē viśvakarmaṇā || 6.24.9 ||

vimānairbahubhirlaṅkā
 saṅkīrṇā racitā purā |
 viṣṇōḥ padamivākāśam
 chāditam pāṇḍubhirghanaiḥ || 6.24.10 ||

puṣpitaiḥ śōbhitā laṅkā
 vanaiścitrarathōpamaiḥ |
 nānāpatagasaṅghuṣṭa -
 phalapuṣpōpagaiḥ śubhaiḥ || 6.24.11 ||

paśya mattavihaṅgāni
 pralīnabhramarāṇi ca |
 kōkilākulakhaṇḍāni
 dōdhavīti śivō'nilaḥ || 6.24.12 ||

iti dāśarathī rāmō
 lakṣmaṇam samabhāṣata |
 balaṁ ca tatra vibhaja -
 cchāstradr̥ṣṭēna karmaṇā || 6.24.13 ||

śaśāsa kapisēnām tām
 balādādāya vīryavān |
 aṅgadaḥ saha nīlēna
 tiṣṭhēdurasī durjayaḥ || 6.24.14 ||

tiṣṭhēd vānaravāhinyā
 vānaraughasamāvṛtaḥ |
 āśritō dakṣiṇam pārśva -
 mṛṣabhō nāma vānaraḥ || 6.24.15 ||

gandhahastīva durdharṣa -
 starasvī gandhamādanaḥ |
 tiṣṭhēd vānaravāhinyāḥ
 savyaṃ pārśvamadhiṣṭhitaḥ || 6.24.16 ||

mūrdhni sthāsyāmyahaṃ yattō
 lakṣmaṇēna samanvitaḥ |
 jāmbavāṃśca suṣēṇaśca
 vēgadarśī ca vānaraḥ || 6.24.17 ||

ṛkṣamukhyā mahātmānaḥ
 kuṣiṃ rakṣantu tē trayāḥ |
 jaghanaṃ kapisēnāyāḥ
 kapirājō'bhirakṣatu |
 paścārdhamiva lōkasya
 pracētāstējasā vṛtaḥ || 6.24.18 ||

suvibhaktamahāvyūhā
 mahāvānararakṣitā |
 anīkinī sā vibabhau
 yathā dyauḥ sābhrasamplavā || 6.24.19 ||

pragṛhya giriśṛṅgāṇi
 mahataśca mahīruhān |
 āsēdurvānarā laṅkāṃ
 mimardayiṣavō raṇē || 6.24.20 ||

śikharairvikirāmaināṃ
 laṅkāṃ muṣṭibhirēva vā |

iti sma dadhirē sarvē
manāṃsi haripuṅgavāḥ || 6.24.21 ||

tatō rāmō mahātējāḥ
sugrīvamidamabravīt |
suvibhaktāni sainyāni
śuka ēṣa vimucyatām || 6.24.22 ||

rāmasya tu vacaḥ śrutvā
vānarēndrō mahābalaḥ |
mōcayāmāsa taṃ dūtaṃ
śukaṃ rāmasya śāsanāt || 6.24.23 ||

mōcitō rāmaṇākyēna
vānaraiśca nipīḍitaḥ |
śukaḥ paramasantrastō
rakṣōdhipamupāgamat || 6.24.24 ||

rāvaṇaḥ prahasannēva
śukaṃ vākyamuvāca ha |
kimimau tē sitau pakṣau
lūnapakṣaśca dṛśyasē || 6.24.25 ||

kaccinnānēkacittānāṃ
tēṣāṃ tvaṃ vaśamāgataḥ |
tataḥ sa bhayaśaṃvigna -
stēna rājñābhicōditaḥ |
vacanaṃ pratyuvācēdaṃ
rākṣasādhipamuttamam || 6.24.26 ||

sāgarasyōttarē tīrē -

’bruvaṃ tē vacanaṃ tathā |

yathā sandēśamakliṣṭaṃ

sāntvayaṅślakṣṇayā girā || 6.24.27 ||

kruddhaistairahamutplutya

dr̥ṣṭamātraḥ plavaṅgamaiḥ |

gr̥hītō’smyapi cārabdhō

hantaṃ lōptaṃ ca muṣṭibhiḥ || 6.24.28 ||

na tē sambhāṣitaṃ śakyāḥ

sampraśnō’tra na vidyatē |

prakṛtyā kōpanāstīkṣṇā

vānarā rākṣasādhipa || 6.24.29 ||

sa ca hantā virādhasya

kabandhasya kharasya ca |

sugrīvasahitō rāmaḥ

sītāyāḥ padamāgataḥ || 6.24.30 ||

sa kṛtvā sāgarē sētaṃ

tīrtvā ca lavaṇōdadhim |

ēṣa rakṣāṃsi nirdhūya

dhanvī tiṣṭhati rāghavaḥ || 6.24.31 ||

ṛkṣavānarasaṅghānā -

manīkāni sahasraśaḥ |

girimēghanikāśānām

chādayanti vasundharām || 6.24.32 ||

rākṣasānām balaughasya
 vānarēndrabalasya ca |
 naitayōrvidyatē sandhi -
 rdēvadānavayōriva || 6.24.33 ||

purā prākāramāyānti
 kṣipramēkataram kuru |
 sītām cāsmāi prayacchāśu
 yuddham vāpi pradīyatām || 6.24.34 ||

śukasya vacanam śrutvā
 rāvaṇō vākyamabravīt |
 rōṣasaṃraktanayanō
 nirdahanniva cakṣuṣā || 6.24.35 ||

yadi mām prati yuddhēran
 dēvagandharvadānavāḥ |
 naiva sītām pradāsyāmi
 sarvalōkabhayādapi || 6.24.36 ||

kadā samabhidhāvanti
 māmakā rāghavam śarāḥ |
 vasantē puṣpitaṃ mattā
 bhramarā iva pādapam || 6.24.37 ||

kadā śōṇitadigdhanṅgam
 dīptaiḥ kārmukavicyutaiḥ |
 śarairādīpayiṣyāmi
 ulkābhiriva kuñjaram || 6.24.38 ||

taccāsyā balamādāsyē
 balēna mahatā vṛtaḥ |
 jyōtiṣāmiva sarvēśāṃ
 prabhāmudyan divākaraḥ || 6.24.39 ||

sāgarasyēva mē vēgō
 mārutasyēva mē balam |
 na ca dāśarathirvēda
 tēna mām yōddhumicchatī || 6.24.40 ||

na mē tūṇīśayān bāṇān
 saviṣāniva pannagān |
 rāmaḥ paśyati saṅgrāmē
 tēna mām yōddhumicchatī || 6.24.41 ||

na jānāti purā vīryaṃ
 mama yuddhē sa rāghavaḥ |
 mama cāpamayīm vīṇām
 śarakōṇaiḥ pravāditām || 6.24.42 ||

jyāśabdatumulāṃ ghōrā -
 mārtagītamahāsvanām |
 nārācatalasannādām
 nadīmahitavāhinīm |
 avagāhya mahāraṅgaṃ
 vādayiṣyāmyaham raṇē || 6.24.43 ||

na vāsavēnāpi sahasracakṣuṣā
 yuddhē'smi śakyō varuṇēna vā svayam |

yamēna vā dharṣayituṃ śarāgninā

mahāhavē vaiśravaṇēna vā punaḥ || 6.24.44 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvyē

yuddhakāṇḍē caturviṃśaḥ sargaḥ ||